

мають вольовий характер - трудові відносини не можуть виникати і функціонувати, а особливо реалізовуватися без волевиявлення хоча б одного суб'єкта; б) забезпечуються нормами трудового законодавства; 7) охороняються державою [2, с. 200-201].

Таким чином, проведений аналіз дозволяє зазначити, що під трудовими правовідносинами слід розуміти двосторонні відносини працівника із роботодавцем щодо виконання за винагороду роботи за обумовленою спеціальністю, кваліфікацією або посадою з дотриманням внутрішнього трудового розпорядку, що виступають структурою закріплення суб'єктивних трудових прав та обов'язків.

1. Банька В. Деякі аспекти трудових правовідносин та їх суб'єктів / В. Банька ; наук. кер. М.І. Логвиненко // Актуальні проблеми правової системи України : матеріали науково-технічної конференції викладачів, аспірантів та студентів юридичного факультету, Суми, 11 травня 2012 р. / Відп. за вип. М.І. Логвиненко. — Суми : СумДУ, 2012. — С. 7-10.

2. Іншин М. І. Теоретико-правова характеристика трудових правовідносин / М. І. Іншин // Форум права. — 2014. — № 1. — С. 198–202.

3. Трудове право України: Підручник для ВНЗ. — 5-те вид., перероб. і доп. Затверджено МОН / Болотіна Н.Б. — К., 2008. — 860 с.

4. Михайлов О. В. Господарське законодавство (право) [Електронний ресурс] : курс лекцій / О. В. Михайлов ; Укоопспілка, Полтав. ун-т споживчої кооперації України, каф. правознавства. — Полтава : РВВ ПУСКУ, 2007. — 367 с.

5. Пилипенко П. Д. Проблеми теорії трудового права : монографія / П. Д. Пилипенко. — Львів : Вид. центр Львів. нац. ун-ту ім. Івана Франка, 1999. — 214 с

6. Веренич Н. В. Особливості правового регулювання праці за сумісництвом та суміщенням професій (посад) : дис. ... канд. юрид. наук / Н. В. Веренич. — Х., 2003. — 173 с.

7. Юровська В. В. Поняття та ознаки трудових правовідносин / В. В. Юровська // Право та інновації. — 2016. — № 1. — С. 67-72.

Свєчнікова Катерина Віталіївна
студентка 4 курсу юридичного факультету

Андрієвська Людмила Олексіївна
Викладач кафедри цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРАВО НА ПРАЦЮ: ОСНОВНЕ ПИТАННЯ У СФЕРІ ТРУДОВОГО ПРАВА

Першим та найважливішим конституційним трудовим правом, що є основоположним для подальшої реалізації інших трудових прав, є право на працю, що закріплене в ст. 43 Конституції: *«Кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується. Держава створює умови для повного здійснення громадянами права на працю, гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності, реалізовує програми професійно-технічного навчання, підготовки і перепідготовки кадрів відповідно до суспі-*

льних потреб».

Право на працю, попри те, що воно є одним із основоположних у всій системі прав та свобод, на сьогодні є одним із найбільш спірних серед усієї групи прав та свобод людини, зокрема як серед вчених, так і серед законодавців різних країн, існують розбіжності з приводу змісту, сутності, тлумачення та застосування права на працю. Такі розбіжності пов'язані передусім із різними розумінням обсягу прав, що включає в себе право на працю. Також існують різні підходи і до гарантування цих прав, що здійснює істотний вплив на формування самого права на працю. В таких умовах найдоцільнішим є звернення до міжнародних актів, як уніфікованих документів, що містять єдині правила, норми, стандарти.

Найбільш повно право на працю розкриває стаття 6 Міжнародного Пакту про економічні, соціальні та культурні права. Відповідно до неї, право на працю включає право кожної людини на отримання можливості заробляти собі на життя працею, яку вона вільно обирає або на яку вона вільно погоджується. Також підкреслюється, що держави, які беруть участь у цьому Пакті, зроблять належні кроки для забезпечення цього права. Тобто чітко вказується, що праву людини кореспондується обов'язок держави забезпечити можливість реалізації цього права. В частині другій зазначеної статті вказується, що заходи, які повинні бути прийняті державами, які приймають участь в даному Пакті, з метою повного здійснення названого права, включають програми професійно-технічного навчання та підготовки, шляхи та методи досягнення невинного економічного, соціального та культурного розвитку та повної професійної зайнятості в умовах, які гарантують політичні та економічні свободи людини [2].

З наведеного можна зробити висновок, що право на працю включає:

- право кожної людини на отримання можливості заробляти собі на життя своєю працею;
- право кожної людини на вільний вибір праці;
- право кожної людини на те, щоб працювати тільки за наявності вільного погодження на працю, тобто праця має бути не примусовою.

Правове регулювання трудових та тісно пов'язаних з ними відносин базується на комплексі міжнародних стандартів праці та положень діючого трудового законодавства України. Такий підхід дозволяє розробити концептуальні засади створення державної системи забезпечення й додержання права на працю ринкового типу. Окрім права на працю в міжнародних актах і конституціях відповідних держав встановлюється певна система трудових прав, цей перелік не є вичерпним і має тенденцію до постійного збільшення [3].

Міжнародні правові норми про працю є накопиченими не одним десятиліттям і сконцентровані в так званих міжнародних стандартах праці досвід всієї світової спільноти, і зусилля окремих груп держав по нормалізації, і впорядкуванню відносин працедавця і працівників. Ці стандарти в узагальненому вигляді відображають позитивну практику держав у вирішенні пробле-

мних ситуацій, що виникають в суспільній сфері праці.

Міжнародні стандарти праці є головним результатом міжнародно-правового регулювання праці і важливим досягненням сучасної цивілізації. Вони відображають результати діяльності держав по внесенню соціальних цінностей до ринкової економіки - сфери жорсткої конкуренції і боротьби учасників ділового обороту за місце на ринку, яка часом зв'язана з порушенням, а, отже, і з необхідністю захисту прав працівників [4].

Перед українським законотворцем стає непросте завдання дати суспільству якісні (як з погляду юридичної техніки, так і змісту) правові норми, які б забезпечували надійним захистом права працівників в нових економічних умовах.

Норми міжнародного трудового права, що діють в Україні, самі по собі автоматично не покращують захист трудових прав працівників: вони лише сприяють такому поліпшенню, служать одним з чинників її посилення. І тому головним завданням національного законодавства стає практична реалізація цих норм, тобто зміна сучасного трудового законодавства таким чином, щоб оновлені норми не тільки відповідали європейським стандартам, а й реально сприяли покращенню реалізації громадянином свого основоположного конституційного права на працю.

Право на працю – одне з фундаментальних прав людини, закріплене міжнародно-правовими актами, Конституцією України та іншими нормативно-правовими актами і визнане усіма державами світу. Це право належить до групи соціально-економічних прав і в загальному сенсі відображає потребу людини створювати і здобувати джерела існування для себе і своєї сім'ї, реалізовувати свій творчий потенціал, виражати свою особистість.

Реалізація права на працю є основоположним завданням для розвинутої, європейської країни і тому наша держава не може стояти осторонь процесів забезпечення соціально-трудова прав, оскільки провідна роль в забезпеченні та гарантуванні соціально-економічних прав та свобод людини належить все ж таки державі.

1. Боева О. С. Трудове право: місце в системі права та основні теоретичні проблеми розвитку [Електронний ресурс] / О. С. Боева // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2011. – № 4. – С. 129-133. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2011_4_19.

2. Вавженчук С. Я. Право на працю як основоположне конституційне трудове право [Електронний ресурс] / С. Я. Вавженчук // Актуальні проблеми права: теорія і практика. – 2010. – № 17. – С. 79-88. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/app_2010_17_8.

3. Спіцина Г. О. Право іноземних працівників на працю [Електронний ресурс] / Г. О. Спіцина // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. "Право". – 2012. – Вип. 19. – С. 52-56. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpri_pravo_2012_19_10.

4. Старокожев О. А. Міжнародне трудове право в механізмі захисту трудових прав працівників в Україні [Електронний ресурс] / О. А. Старокожев // Актуальні проблеми права: теорія і практика. – 2010. – № 18. – С. 512-516. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/app_2010_18_74.